



# KRITIEK

Kaartje volgt

## Egels en muurbloempjes in een broedplaats op stand

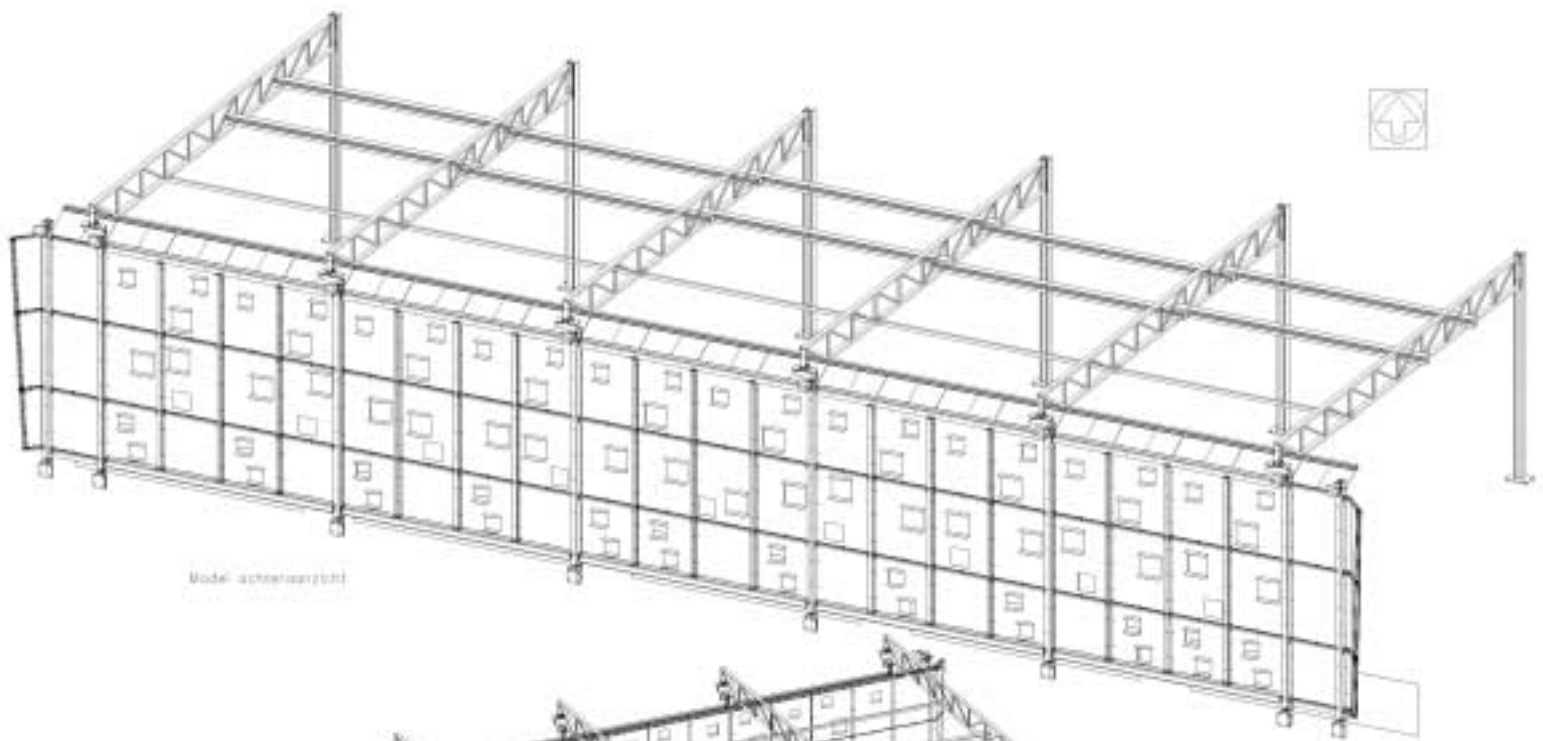
De Amsterdamse binnenstad heeft een fraaie concentrische vorm met groene en rode lobben die daar als het ware uitsteken. Het groen dringt daarmee diep de stad in. Maar met de aanleg van de ringweg A10 heeft de stad een grote ecologische barrière in dit systeem gelegd die planten en dieren nauwelijks kunnen passeren. De dienst Ruimtelijke Ordening (dRO) gaf het bureau POST-L30 in 2002 daarom opdracht een visie te ontwikkelen voor de transformatie van zes bestaande onderdoorgangen in de ringweg A10-West tot ecologisch en recreatief aantrekkelijke schakels in het stedelijk weefsel, als onderdelen van de zogeheten Hoofdgroenstructuur. De visie moest ideeën opleveren voor mogelijkheden voor een veilig gebruik door mensen in combinatie met ecologische kwaliteitsverbetering van de bestaande onderdoorgangen van de A10. dRO wilde ook een praktisch realiseerbaar voorbeeldplan uitgewerkt zien, om draagvlak voor het project te genereren en aanvullende financiering te zoeken.

Het idee van de ecologische onderdoorgang hangt samen met een nieuwe manier van kijken naar de stad die in Amsterdam sinds enige tijd opgang doet. Stadsecologen zoals Martin Melchers en Geert Timmermans hebben met hun publicaties over 'stadse beesten', en opmerkelijke plantengroei in de gebouwde omgeving een wereld geopend die voor het gros van de stedelingen verborgen was. Bij de gemeente Amsterdam heeft sindsdien de mening postgevat dat stadse beesten en planten recht hebben op een soepele routing en een aangename design-verstopplek. Volgens POST-L30 is dat ook de bedoeling; het project moet de voorbijganger duidelijk maken 'dat ecologie niet vanzelfsprekend is, dat er stil mag worden gestaan bij natuur in de stad en dat de gemeente Amsterdam er in ieder geval overduidelijk aandacht aan besteedt'. POST-L30 stelde een ideeënwaaiër samen met bouwstenen om de onderdoorgangen om te vormen tot kijk-, verblijfs- en verbindingsmilieus. In de waaiër

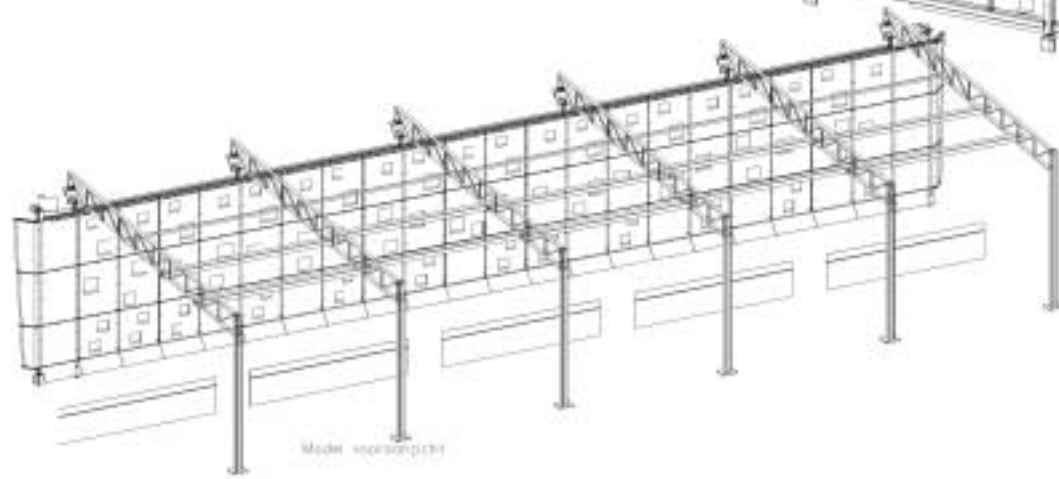
*Project: ecologische onderdoorgang*  
*Locatie: viaduct onder de ringweg A10 ter hoogte van de Haarlemmervaart, afrit S103*  
*Ontwerper: POST-L30, Haarlem*  
*Projectontwerpers: Marchel-Wim van Dongen en Erik de Graaf*  
*Constructieberekeningen en bestek: Conbit*  
*Ecologisch advies en lichtberekeningen: Wageningen Universiteit*  
*Opdrachtgever: dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam en stadsdeel Bos en Lommer*

*Constructie: lengte 31,10 meter, breedte 11,85 meter, hoogte 5,63 meter*  
*Studie: 2002*  
*Uitvoering: 2004 – 2005*

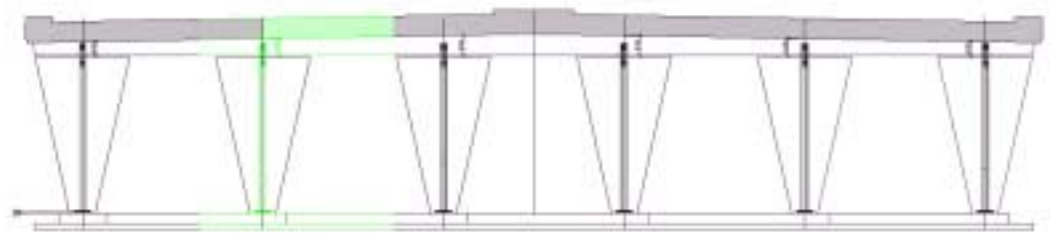




Model achterszijde



Model voorszijde



oorsicht pijlers





presenteren ze in jip-en-janneketaal een probleem-analyse en een aantal concepten – ecopunaises (die als nest- en schuilplaats voor de flora en fauna dienen), ecobehang ('iedereen vindt kale muren ongezellig') en recre behang – waarmee een plek kan transformeren in een aangename ruimte, verblijfsruimte wellicht. In 2004 kreeg het bureau de opdracht van stadsdeel Bos en Lommer om het viaduct onder de A10 ter hoogte van de Haarlemmervaart (de afrit S103) opnieuw in te richten. Dat viaduct vormde een barrière tussen de groengebieden aan weerszijden: het Westerpark met het Westergasfabrieksterrein aan de ene kant en de Brettenzone met volkstuinten en sportvelden aan de

andere.

Aan een staalconstructie voor de wanden en het plafond zijn elementen van roestig cortenstaal bevestigd. In de zeventig gaten in de staalplaten zijn nestkasten en kleine plantenbakken gezet en achter de wand zijn donkere ruimten opengelaten waar dieren kunnen doorsteken en schuilen. Het grondvlak van de onderdoorgang is aangepast zodat er schuilplaatsen en ideale groeiomstandigheden ontstonden. De overgang van grond naar water is gradueel vormgegeven. Assimilatieverlichting zorgt ervoor dat de vegetatie kan groeien, terwijl er voor de nacht sfeerverlichting is opgehangen. De planten krijgen door een beregeningsinstallatie iedere avond water, de



## Bijschriften



ene wat meer dan de andere zodat iedere plantenbak er na verloop van tijd anders uit zal zien. Zo gaat de muur een eigen leven leiden binnen de strakke, zakelijk vormgegeven structuur van POST-L30. Volgens de ontwerpers gebruiken flora en fauna de ecologische onderdoorgang daadwerkelijk als verblijf- en doorgangspolek. Het is erg mooi vormgegeven, vooral in de schemering en het donker is het een sprankelend object. Maar aan de lopende mens is het niet besteed, daarvoor is er te weinig ruimte. Een wandelaar kan er slechts met gevaar voor eigen leven komen via de berm, op iets te korte afstand van het voorbijrazende verkeer en slingerend tussen hopen afval en dode ratten. Automobilisten zullen

het ontwerp doorgaans niet opmerken omdat het een druk punt is waar ze zich bezig moeten houden met voorsorteren en verkeersregels. Bovendien valt de muur overdag niet erg op vanuit de auto, vanwege het verschil in lichtsterkte. Alleen oplettende rijders zien een roestbruine plaat met plantjes voorbijkomen en zullen zich afvragen wat dat eigenlijk is. Kortom, aan de meeste voorbijgangers zal de ecologische onderdoorgang in deze vorm niet besteed zijn. Maar dat is paradoxaal genoeg een sympathiek aspect ervan. Als deze ingreep op een andere plek was gedaan, bijvoorbeeld in de onderdoorgang van de A10 ter hoogte van de RAI of de

Durgerdammerdijk, zou dat hordes recreanten en toevallige passanten trekken en bleven de beesten weg. Niet alles hoeft door iedereen opgemerkt, beleefd en genoten te worden. Ik stel me voor dat egels, muurbloempjes, muizen, klimplanten, ratten, torren en spinnen daar de tijd van hun leven hebben, te midden van de uitlaatgassen producerende stroom auto's. Zij wonen bijna onopgemerkt in een broedplaats op stand.

*Dorine van Hoogstraten*